

**Decree on the Catholic Churches
of the Eastern Rites**

ORIENTALIUM ECCLESiarUM

Solemnly promulgated by

His Holiness Pope Paul VI

On November 21, 1964

พระสมณกฤษฎีกา

เรื่อง

พระศาสนจักรคาทอลิก จารีตตะวันออก

ประกาศอย่างเป็นทางการ

โดย

สมเด็จพระสันตะปาปา เปาโล ที่ 6

วันที่ 21 พฤศจิกายน ค.ศ. 1964

พระสมณกฤษฎีกา
เรื่องพระศาสนจักรคาทอลิก จารีตตะวันออก
ORIENTALIUM ECCLESiarUM

อารัมภบท

1. พระศาสนจักรคาทอลิกเคารพยกย่องสถาบัน จารีตพิธีกรรม ธรรมเนียมประเพณีพระศาสนจักร และมาตรฐานการดำเนินชีวิตคริสตชนของบรรดาพระศาสนจักรตะวันออกเป็นอย่างสูง เนื่องจากเป็นพระศาสนจักรที่นำนับถือมาแต่โบราณกาล และเป็นที่ยอมรับว่าพระศาสนจักรเหล่านั้นมีธรรมเนียมประเพณีที่สืบทอดจากบรรดาอัครสาวก และต่อเนื่องมาทางบรรดาบิดาจารย์ของพระศาสนจักร¹ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของมรดกการเผยแผ่ของพระเจ้าที่มีอาจแบ่งแยกได้ในพระศาสนจักรสากล ดังนั้น สภาสังคายนาจึงให้ความเอาใจใส่ต่อบรรดาพระศาสนจักรตะวันออก ซึ่งเป็นสักขีพยานถึงธรรมเนียมประเพณีนี้ เพื่อพระศาสนจักรเหล่านั้นจะได้เจริญรุ่งเรือง และปฏิบัติภารกิจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายมานั้นด้วยความเข้มแข็งใหม่เยี่ยงอัครสาวก สภาสังคายนาจึงกำหนดหลักเกณฑ์บางประการขึ้นมาเสริมกับหลักเกณฑ์เหล่านั้นที่เกี่ยวข้องกับพระศาสนจักรสากล ส่วนหลักเกณฑ์อื่น ๆ นั้น ให้อยู่ในดุลพินิจของสมัชชาพระสังฆราชตะวันออกและสันตะสำนัก

บรรดาพระศาสนจักรหรือจารีตต่าง ๆ

2. พระศาสนจักรคาทอลิกเป็นพระศาสนจักรศักดิ์สิทธิ์ เป็นพระกายทิพย์ของพระคริสตเจ้า ประกอบด้วยสัตบุรุษคริสตชนรวมตัวกันเป็นหนึ่งเดียวในพระจิตเจ้า ด้วยความเชื่อเดียวกัน ศีลศักดิ์สิทธิ์เดียวกัน และอยู่ภายใต้การปกครองเดียวกัน พวกเขาพร้อมตัวกันเป็นชุมชนกลุ่มต่าง ๆ ผูกพันอยู่ด้วยกันโดยพระฐานานุกรม ทำให้เกิดเป็นพระศาสนจักรหรือกลุ่มจารีตที่แยกจากกัน ระหว่างกลุ่มจารีตต่าง ๆ เหล่านี้มีสายสัมพันธ์อันน่าชื่นชม ความหลากหลายในพระศาสนจักรมิได้เป็นอันตรายต่อเอกภาพของพระศาสนจักรแต่อย่างใด แต่กลับแสดงให้เห็นเอกภาพนี้ เพราะพระศาสนจักรคาทอลิกตระหนักดีว่าแต่ละพระศาสนจักร หรือแต่ละกลุ่มจารีตควรธำรงรักษาธรรมเนียมประเพณีของตนไว้อย่างครบถ้วน และแต่ละพระศาสนจักรควรปรับวิถีทางชีวิตของตนให้สอดคล้องกัน ตามความจำเป็นที่แตกต่างกัน ทั้งในเรื่องเวลาและสถานที่²

3. แต่ละพระศาสนจักร ไม่ว่าจะ เป็นพระศาสนจักรตะวันออก หรือพระศาสนจักรตะวันตก แม้จะแตกต่างกันในเรื่อง “จารีต” กล่าวคือในเรื่องพิธีกรรม ระเบียบวินัยของพระศาสนจักรและมรดกดำเนินชีวิต แต่ละพระศาสนจักรได้รับมอบหมายให้อยู่ในการอภิบาลดูแลของพระสันตะปาปา เนื่องด้วยพระองค์เป็นผู้ได้รับเลือกให้เป็นผู้สืบตำแหน่งของนักบุญเปโตร เป็นประมุขปกครองพระศาสนจักรสากลนี้ แต่ละพระศาสนจักรหรือแต่ละจารีตมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน ดังนั้น แต่ละพระศาสนจักรจึงไม่อยู่เหนือกว่า หรือ

สูงส่งกว่าพระศาสนจักรอื่นในเรื่องจารีต มีสิทธิเดียวกันและอยู่ภายใต้กฎระเบียบเดียวกัน รวมทั้งเรื่อง การประกาศข่าวดีแก่นานาชาติ (เทียบ มก16:15) ภายใต้การชี้แนะของพระสันตะปาปา

4. ดังนั้น ในทุกส่วนทั่วโลก จึงต้องหาวิธีช่วยปกป้องและส่งเสริมแต่ละพระศาสนจักรให้เจริญก้าวหน้า และเพื่อบรรลุจุดหมายดังกล่าว ควรมีการจัดตั้งชุมชนวัด (parishes) และเขตปกครองสังฆตำบล (hierarchy) ขึ้น ณ ที่ซึ่งบรรดาศาสนิกชนเรียกร้องผลประโยชน์ด้านชีวิตจิต อย่างไรก็ตาม พระอัครทูตของของแต่ละพระศาสนจักรที่แตกต่างกัน ซึ่งมีอำนาจปกครองตามกฎหมาย ในเขตหนึ่งหรือในเขตเดียวกัน ควรพยายามส่งเสริมการทำงานเป็นหนึ่งเดียวกัน ด้วยการประชุมปรึกษาหารือกันเป็นประจำ และควร พยายามคำนึงภารกิจต่าง ๆ ร่วมกัน เพื่อเสริมสร้างประโยชน์สุขของศาสนา และเพื่อธำรงรักษาระเบียบ วินัยของบรรดาสงฆ์อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น³

บรรดาสงฆ์และบรรดาผู้ปรารถนาเข้าสู่ศีลบวชเป็นพระสงฆ์ ควรได้รับการอบรมสั่งสอนให้รู้เรื่อง จารีตต่าง ๆ และโดยเฉพาะกฎเกณฑ์ปฏิบัติที่ต้องนำไปประยุกต์ใช้กับปัญหาเรื่องจารีตสัมพันธ์ต่าง ๆ ส่วนบรรดาศาสนิกชนฆราวาสควรได้รับการสอนคำสอนให้เรียนรู้เรื่องจารีตต่าง ๆ และกฎเกณฑ์จารีต เหล่านั้นด้วย

สุดท้าย คริสตชนคาทอลิกแต่ละคนและทุกคน รวมทั้งผู้รับศีลล้างบาปของคริสตจักรหรือนิกายอื่น ที่มีใจคาทอลิก ซึ่งเข้ามาร่วมความสัมพันธ์สมบูรณ์กับพระศาสนจักรคาทอลิก ต้องรักษาจารีตของตนไว้ อย่างสุดความสามารถ⁴ ทั้งนี้โดยไม่ขัดกับสิทธิที่จะขอความช่วยเหลือจากทางสันตะสำนัก ในกรณี พิเศษที่เกี่ยวกับบุคคล ชุมชนคริสตชนหรือเขตพื้นที่ต่าง ๆ สันตะสำนักเป็นผู้ตัดสินสูงสุดในเรื่องคริสต ศาสนสัมพันธ์โดยลงมือกระทำการเอง หรือโดยผ่านทางผู้มีอำนาจหน้าที่ ทั้งนี้แล้วแต่โอกาสอันควร ด้วย จิตตารมณ์แห่งคริสตศาสนสัมพันธ์ โดยออกเป็นข้อแนะนำ กฎฎีกาหรือบทบัญญัติตามที่เห็นสมควร

การสงวนรักษามรดกด้านชีวิตจิตของพระศาสนจักรตะวันออก

5. ประวัติศาสตร์ ธรรมเนียม และสถาบันต่าง ๆ มากมายของพระศาสนจักร เป็นสัจชีพยาน เด่นชัดถึงคุณค่าที่ยิ่งใหญ่ที่พระศาสนจักรสากลเป็นหนึ่งต่อพระศาสนจักรตะวันออกทั้งหลาย⁵ ดังนั้น สภาสังคายนาจึงไม่เพียงแต่ให้ความเคารพนับถืออย่างสูงต่อมรดกด้านพระศาสนจักร และด้านชีวิตจิต ซึ่งสมควรได้รับการยกย่องสรรเสริญอย่างยิ่งเท่านั้น แต่ไม่ลังเลใจที่จะถือว่า มรดกเหล่านั้นเป็นมรดก ของพระศาสนจักรสากลด้วย เพราะเหตุนี้ พระศาสนจักรจึงประกาศอย่างสง่าว่าบรรดาพระศาสนจักร ตะวันออก เช่นเดียวกับพระศาสนจักรตะวันตก มีสิทธิสมบูรณ์และมีหน้าที่ต้องปกครองตนเอง ตามกฎ วินัยของแต่ละพระศาสนจักรมีอยู่แล้ว เพราะทุกพระศาสนจักรสมควรได้รับการยกย่องสรรเสริญ ด้วย เหตุผลการเป็นพระศาสนจักรที่น่านับถือมาแต่โบราณ ทั้งยังสอดคล้องประสานอย่างดียิ่งกับคุณลักษณะของ คริสตชน และเหมาะกับการส่งเสริมความดีงามของวิญญูณทั้งหลาย

6. สมาชิกทั้งหลายของพระศาสนจักรจารีตตะวันออก ควรตระหนักและเชื่อมั่นว่าพวกเขาสามารถและควรต้องสงวนรักษาจารีตพิธีกรรมอันชอบธรรม และวิถีทางดำเนินชีวิตที่เป็นอยู่ของตนไว้เสมอ และมีจิตใจด้วยว่าสิ่งเหล่านี้จะไม่แปรเปลี่ยนไป เว้นแต่เพื่อปรับปรุงชุมชนของตนให้ดีขึ้นเท่านั้น ทุกสิ่งต้องได้รับการปฏิบัติจากบรรดาสมาชิกของพระศาสนจักรจารีตตะวันออกเอง นอกจากนี้ พวกเขาต้องแสวงหาความรู้ให้มากขึ้น และรู้จักใช้สิ่งเหล่านั้นอย่างถูกต้องเสมอ และหากพวกเขาขาดตกบกพร่องบ้าง เพราะความแปรปรวนของยุคสมัยและผู้คน พวกเขาต้องหาวิธีการต่าง ๆ เพื่อกลับมาสู่ธรรมเนียมดั้งเดิมของตนให้ได้

ผู้มีตำแหน่งหน้าที่ หรือผู้ทำงานศาสนบริการต่าง ๆ ย่อมมีโอกาสอยู่เสมอที่จะติดต่อกับพระศาสนจักรตะวันออก หรือคริสตชนตะวันออก จึงจำเป็นต้องได้รับการอบรมให้เหมาะสมกับการทำหน้าที่ของตน ทั้งเรื่องความรู้และการให้ความเคารพต่อจารีตต่าง ๆ กฎวินัย ข้อคำสอน ประวัติศาสตร์ และคุณลักษณะเฉพาะของบรรดาสมาชิกพระศาสนจักรจารีตตะวันออก⁶ เพื่อให้การทำงานแพร่ธรรมของพวกเขาเกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้น บรรดานักบวชและสมาคมต่าง ๆ ของพระศาสนจักร จารีตละติน ที่ทำงานอยู่ในประเทศตะวันออก หรืออยู่ท่ามกลางคริสตชนจารีตตะวันออก ได้รับคำแนะนำเป็นพิเศษให้พวกเขาจัดตั้งบ้าน หรือแม้กระทั่งเขตปกครองสำหรับผู้ถือจารีตตะวันออกขึ้น ทั้งนี้ตามที่จะสามารถกระทำได้⁷

พระสังฆอัยกาของพระศาสนจักรจารีตตะวันออก

7. พระสังฆอัยกา (Patriarchate) เป็นสถาบันหนึ่งที่มีอยู่ในพระศาสนจักรมาตั้งแต่ยุคแรกเริ่มแล้ว และเป็นที่ยอมรับของสภาสังคายนาครั้งแรก ๆ⁸ “พระสังฆอัยกาตะวันออก” หมายถึง พระสังฆราชผู้เป็นประมุขที่มีอำนาจปกครองตามกฎหมายเหนือบรรดาพระสังฆราช ไม่เว้นแม้แต่พระสังฆราชนครบรรดาสมาณะ และคริสตชนทั้งหลายของเขตแดนของตนหรือของจารีตของตน เป็นไปตามประมวลกฎหมายพระศาสนจักร ทั้งนี้โดยไม่ขัดกับการเป็นประมุขสูงสุดขององค์พระสันตะปาปา⁹

ที่ใดก็ตามที่มีการแต่งตั้งพระฐานานุกรม (hierarchy) ของจารีตใดขึ้นมา นอกเขตปกครองพระสังฆอัยกา สงฆ์ที่นั่นก็ยังคงผูกพันอยู่กับสังฆต่าบล ในเขตปกครองของพระสังฆอัยกาของจารีตนั้นอยู่เสมอ ทั้งนี้เป็นไปตามประมวลกฎหมายพระศาสนจักร

8. แม้เขตปกครองพระสังฆอัยกาบางแห่งมีมาก่อน และเขตปกครองบางเขตมีขึ้นภายหลังก็ตาม ถึงกระนั้นทุกเขตปกครองมีศักดิ์ศรีแบบพระสังฆอัยกาเท่าเทียมกันทั้งสิ้น ทั้งนี้โดยไม่ขัดกับลำดับการให้เกียรติที่มีอยู่อย่างถูกต้องชอบธรรมแล้วแต่อย่างใด¹⁰

9. จากธรรมเนียมโบราณของพระศาสนจักร บรรดาพระสังฆอัยกาของพระศาสนจักรตะวันออกสมควรได้รับเกียรติพิเศษ เมื่อคำนึงถึงว่าแต่ละท่านเป็นผู้ที่ได้รับเลือกให้ปกครองเขตพระสังฆอัยกาของตนในฐานะเป็นบิดาและประมุข

ดังนั้น สภาสังคายนาจึงตกลงใจให้มีการจัดเรื่องสิทธิและอภิสิทธิ์ต่าง ๆ ของพระสังฆอัยกาขึ้นใหม่ ให้สอดคล้องกับธรรมเนียมโบราณของแต่ละพระศาสนจักร และให้เป็นไปตามกฤษฎีกาต่าง ๆ ของสภาสังคายนาทั้งหลายด้วย¹¹

สิทธิและอภิสิทธิ์ต่าง ๆ ที่เป็นปัญหา เป็นสิทธิและอภิสิทธิ์ที่ท่านได้รับในสมัยที่มีความสัมพันธ์เป็นหนึ่งเดียวกัน ระหว่างพระศาสนจักรตะวันออกกับพระศาสนจักรตะวันตก สิทธิและอภิสิทธิ์เหล่านั้นจะต้องได้รับการปรับให้เข้ากับสภาวะการณ์สมัยใหม่ด้วย

พระสังฆอัยการ่วมกับสมัชชาพระสังฆราชของตน ถือเป็นอำนาจสูงสุดสำหรับกิจการทุกอย่างของเขตปกครองสังฆอัยกา ทั้งเรื่องสิทธิการจัดตั้งเขตปกครองใหม่ (new eparchies) และการแต่งตั้งพระสังฆราชของจารีตของตนภายในเขตแดนปกครองของพระสังฆอัยกา ทั้งนี้โดยไม่ขัดกับสิทธิที่มีอาจลบล้างได้ของพระสันตะปาปา ที่สามารถเข้าแทรกจัดการในกรณีต่าง ๆ

10. ตามประมวลกฎหมายพระศาสนจักร สิ่งทีกล่าวถึงพระสังฆอัยการนั้น ใช้ได้กับบรรดาพระอัครสังฆราช ผู้ทำหน้าที่ปกครองทั้งหมดในแต่ละพระศาสนจักรหรือจารีตนั้น¹²

11. สภาสังคายนาพิจารณาเห็นว่า ตำแหน่งหน้าที่พระสังฆอัยกาในพระศาสนจักรตะวันออก เป็นรูปแบบการปกครองที่เป็นประเพณีสืบทอดกันมาแต่โบราณ สภาสังคายนาพิจารณาอย่างยิ่งให้มีการจัดตั้งเขตปกครองพระสังฆอัยกาใหม่ขึ้น ในเขตพื้นที่ซึ่งมีความจำเป็น โดยสภาสังคายนา หรือโดยพระสันตะปาปา¹³

ระเบียบวินัยของศีลศักดิ์สิทธิ์

12. สภาสังคายนา ขอยืนยันและรับรองระเบียบวินัย ที่มีมาแต่โบราณของศีลศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งมีอยู่ในพระศาสนจักรตะวันออกทั้งหลาย รวมทั้งวิธีประกอบจารีตพิธีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับประกอบพิธีกรรมและการโปรดพิธีศีลศักดิ์สิทธิ์ สภาสังคายนาพิจารณาอย่างยิ่งให้สิ่งนี้ได้รับการฟื้นฟูขึ้นใหม่ หากสถานการณ์เรียกร้อง

13. การถือปฏิบัติที่มีอยู่แล้วในเรื่องศาสนบริกรศีลกำลัง ซึ่งได้รับมาตั้งแต่ยุคแรกเริ่มในพระศาสนจักรตะวันออก ควรได้รับการรื้อฟื้นขึ้นใหม่ให้สมบูรณ์ ดังนั้น พระสงฆ์ยอมโปรดศีลศักดิ์สิทธิ์ได้อย่างถูกต้อง โดยใช้น้ำมันศักดิ์สิทธิ์ที่ได้รับการเสกโดยพระสังฆอัยกาหรือพระสังฆราช¹⁴

14. พระสงฆ์ทุกองค์ของพระศาสนจักรจารีตตะวันออก สามารถโปรดศีลศักดิ์สิทธิ์นี้ได้อย่างถูกต้องแก่คริสตชนของจารีตใดก็ได้ รวมทั้งคริสตชนของจารีตละตินด้วย โดยท่านจะโปรดศีลนี้ร่วมกับศีลล้างบาปหรือโปรดแยกจากกันก็ได้ อย่างไรก็ตาม เพื่อจะโปรดศีลนี้ได้อย่างถูกต้อง จำเป็นต้องถือตามกฎข้อบังคับทั้งจากกฎหมายทั่วไปและกฎหมายเฉพาะด้วย¹⁵ พระสงฆ์ของจารีตละตินที่ได้รับอำนาจให้โปรดศีลศักดิ์สิทธิ์นี้ สามารถโปรดศีลนี้ได้อย่างถูกต้องแก่คริสตชนของพระศาสนจักรตะวันออกเช่นกัน ทั้งนี้โดยไม่ขัดกับจารีตที่ต้องถือตามกฎข้อบังคับต่าง ๆ ของกฎหมายทั่วไปและกฎหมายเฉพาะ เพื่อให้การโปรดศีลนี้เป็นไปอย่างถูกต้อง¹⁶

15. บรรดาคริสตชนมีพันธะต้องเข้าร่วมพิธีกรรมในวันอาทิตย์และวันฉลองต่าง ๆ หรือเข้าร่วมในพิธีสวดทำวัตร¹⁷ ตามกฎข้อบังคับหรือประเพณีปฏิบัติของจารีตของตน เพื่อคริสตชนจะสามารถถือปฏิบัติตามกฎข้อบังคับนี้ได้ง่ายขึ้น จึงกำหนดให้ช่วงเวลาที่ต้องถือตามกฎนี้ นับแต่เวลาสวดทำวัตรเย็นของวันก่อนวันอาทิตย์หรือวันก่อนวันฉลอง ไปจนถึงสิ้นสุดวันอาทิตย์หรือสิ้นสุดวันฉลองนั้น¹⁸ คริสตชนได้รับการกระตุ้นให้รับศีลมหาสนิทในวันดังกล่าว หรือรับศีลมหาสนิทให้บ่อยที่สุด ทุกวันได้ยิ่ง¹⁹

16. ด้วยข้อเท็จจริงที่ว่า บรรดาคริสตชนของแต่ละพระศาสนจักรที่แตกต่างกันพำนักอาศัยอยู่ปะปนกัน ในบริเวณเดียวกัน หรือในเขตตะวันออก บรรดาพระสังฆราชมอบให้พระสงฆ์ของจารีตใดก็ได้ มีอำนาจรับฟังแก้บาปตามหน้าที่ โดยไม่มีข้อจำกัดใด ๆ และสามารถใช้ได้ทั่วเขตแดนของพระสังฆราชผู้ให้อำนาจการฟังแก้บาปนั้น ครอบคลุมทั้งสถานที่และคริสตชนของจารีตอื่นใดในเขตท้องที่เดียวกันด้วย เว้นแต่ว่าพระสังฆราชผู้ปกครองท้องที่จะบอกกล่าวไม่ยินยอมให้อำนาจนี้ในเขตท้องที่จารีตของตน²⁰

17. สภาพร่างกายนี้ปรารถนาอย่างยิ่งให้มีการรื้อฟื้นสถานภาพสังฆานุกรถาวรขึ้นมาใหม่ ในสถานที่ซึ่งธรรมเนียมนี้ลึบเลิกไป เพื่อให้การปฏิบัติดั้งเดิมของศีลบวชเป็นพระสงฆ์ในพระศาสนจักรตะวันออกกลับเฟื่องฟูขึ้นมาใหม่ สมณะผู้มีอำนาจหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติของแต่ละพระศาสนจักร ควรตัดสินใจให้มีสถานภาพอุปสังฆานุกร และศีลน้อยต่าง ๆ ตลอดจนเรื่องสิทธิและกฎข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพนั้น ๆ ด้วย²²

18. เพื่อป้องกันมิให้เกิดการแต่งงานที่ไม่ถูกต้อง เมื่อคาทอลิกของพระศาสนจักรตะวันออกสมรสกับผู้ได้รับศีลล้างบาปที่มีเชื้อคาทอลิกของพระศาสนจักรตะวันออก และเพื่อเป็นการส่งเสริมความซื่อสัตย์และความศักดิ์สิทธิ์ของการแต่งงาน รวมทั้งเพื่อสันติสุขในครอบครัว สภาพร่างกายนี้จึงบัญญัติว่า “รูปแบบ” ทางกฎหมายพระศาสนจักรสำหรับการประกอบพิธีแต่งงาน เป็นกฎข้อบังคับที่ต้องปฏิบัติตามเพื่อความถูกต้องตามกฎหมาย (liceity) สำหรับความถูกต้องสมบูรณ์ (validity) ของการแต่งงานนั้น

เพียงแต่ต้องมีศาสนบริกรพระสงฆ์เป็นผู้ประกอบพิธีก็พอแล้ว เว้นแต่มีข้อกำหนดอื่นๆ ของกฎหมาย บัญญัติไว้²³

พิธีถวายคารวะกิจแต่พระเจ้า

19. สถาสังคายนหรือสันตะสำนักเท่านั้น มีสิทธิ์ที่จะกำหนด เลื่อนหรือยกเลิกวันฉลองต่าง ๆ ที่ใช้กับทุก พระศาสนจักรตะวันออก ส่วนการที่จะกำหนด เลื่อน หรือยกเลิกวันฉลองใดๆ ของแต่ละพระศาสนจักร นั้น เป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ มิใช่เฉพาะของสันตะสำนักเท่านั้น แต่เป็นของสมัชชาพระสังฆอัยกา หรือสมัชชาพระสังฆราชด้วย ทั้งนี้โดยต้องคำนึงถึงพื้นที่โดยรวมทั้งหมด และคำนึงถึงแต่ละพระศาสน จักรด้วย²⁴

20. จนกว่าจะถึงเวลาที่บรรดาคริสตชนตกลงเห็นพ้องกันได้ ในเรื่องกำหนดวันแน่นอนสำหรับวัน ฉลองปีสกา ซึ่งหวังว่าจะเป็นเช่นนั้นได้สักวันหนึ่ง ในระหว่างนี้ เมื่อคำนึงถึงการส่งเสริมเอกภาพของ คริสตชนในพื้นที่บริเวณเดียวกัน หรือชนชาติเดียวกัน ให้ถือเป็นหน้าที่ของพระสังฆอัยกาหรือสมณะผู้มี อำนาจสูงสุดของสถานที่นั้น เห็นพ้องต้องกันเป็นฉันทามติ เมื่อได้ปรึกษาหารือกับบรรดาผู้ได้รับ ผลกระทบแล้ว ในเรื่องการทำหนดวันฉลองปีสกาเป็นวันอาทิตย์เดียวกัน²⁵

21. คริสตชนที่พำนักอาศัยอยู่นอกบริเวณ หรือนอกเขตแดนแห่งจารีตของตน ย่อมถือตามประเพณี นิยมของสถานที่ที่เขาเจริญชีวิตอยู่นั้น ในเรื่องกฎการถือเทศกาลศักดิ์สิทธิ์ ในครอบครัวที่แต่งงานแบบ ต่างจารีตกันนั้น อนุญาตให้ถือกฎตามจารีตหนึ่งเหมือนกันได้²⁶

22. บรรดาสมณะและนักบวชของพระศาสนจักรตะวันออก ควรประกอบพิธีทำวัตรตามกฎเกณฑ์และ ธรรมเนียมที่ตนถือปฏิบัติอยู่ ซึ่งได้รับการเคารพยกย่องอย่างสูงมาแต่สมัยโบราณในพระศาสนจักร ตะวันออก²⁷ บรรดาคริสตชนเองก็ควรดำเนินตามแบบอย่างของผู้ที่มาก่อนหน้า และเข้ามาร่วมด้วยใจ ศรัทธาในพิธีสวดทำวัตรเท่าที่โอกาสอำนวย

23. พระสังฆอัยการ่วมด้วยสมัชชาพระสังฆราชของตน หรือสมณะผู้มีอำนาจสูงสุดของแต่ละพระ ศาสนจักร ร่วมด้วยสภาสังฆราช มีสิทธิ์กำหนดการใช้ภาษาในการประกอบพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ และ หลังจากส่งรายงานให้ทางสันตะสำนักแล้ว ก็มีสิทธิอนุมัติรับรองคำแปลตัวบทต่าง ๆ เป็นภาษาท้องถิ่น

ความสัมพันธ์กับพี่น้องคริสตชนของพระศาสนจักรที่แยกออกไป

24. บรรดาพระศาสนจักรตะวันออกที่สัมพันธ์เป็นหนึ่งในเดียวกับสันตะสำนักแห่งโรม มีหน้าที่พิเศษในการส่งเสริมความเป็นเอกภาพในหมู่คริสตชน โดยเฉพาะคริสตชนพระศาสนจักรตะวันออกให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในพระสมณกฤษฎีกา “คริสตศาสนจักรสัมพันธ์” ของสภาสังคายนาที่ ทั้งนี้ด้วยการอธิษฐานภาวนาเป็นอันดับแรก ด้วยแบบอย่างการดำเนินชีวิตของตน ด้วยการถือซื่อสัตย์ทางศาสนาต่อธรรมเนียมดั้งเดิมของพระศาสนจักรตะวันออก ด้วยการเสริมความรู้ให้รู้จักกันมากขึ้น ด้วยการทำงานร่วมกัน และด้วยการให้ความเคารพดูจพี่น้องต่อสิ่งต่าง ๆ และต่อมนุษย์ด้วยกัน²⁹

25. ถ้าคริสตชนคนใดของพระศาสนจักรตะวันออกที่แยกออกไป ได้รับการชี้นำโดยพระพรหมานของพระจิตเจ้า ให้เข้ามาร่วมเป็นหนึ่งในเดียวกับคาทอลิก เขาก็ไม่จำเป็นต้องทำอะไรอีก นอกจากประกาศความเชื่อคาทอลิกเท่านั้น ส่วนบรรดาสมณะของพระศาสนจักรตะวันออก เมื่อเห็นว่าสังฆภาพที่ถูกต้องได้รับการสงวนรักษาไว้เป็นอย่างดีในหมู่พวกเขา ก็อนุญาตให้เขาทำหน้าที่ตามศีลบวชนั้น เมื่อเข้ามาร่วมเป็นหนึ่งในเดียวกับพระศาสนจักรคาทอลิก ทั้งนี้เป็นไปตามกฎข้อบังคับที่กำหนดขึ้น โดยผู้ใหญ่ที่มีอำนาจ³⁰

26. พระบัญญัติของพระเจ้าห้ามประกอบพิธีการรวมกันที่เป็นผลร้ายต่อเอกภาพของพระศาสนจักร หรือแสดงการยอมรับความผิดพลาดอย่างเป็นทางการ หรือทำให้เกิดอันตรายห่างเหินจากความเชื่อ ทำให้เป็นที่สะดุดแก่ผู้อื่น รวมทั้งแสดงถึงท่าทียอมรับความคิดว่าศาสนาไหนก็เหมือนกันหมด (Indifferentism)³¹ ส่วนพี่น้องคริสตชนพระศาสนจักรตะวันออกนั้น ประสบการณ์งานอภิบาลแสดงให้เห็นชัดว่า ควรพิจารณากรณีของแต่ละบุคคลเป็นราย ๆ ไปว่าจะไม่เกิดผลร้ายต่อเอกภาพของพระศาสนจักร และบ่งชี้ถึงอันตรายต่าง ๆ ที่ต้องหลีกเลี่ยง โดยมีแรงจูงใจสำคัญคือเรื่องความจำเป็นเพื่อความรอดของวิญญาณ และเพื่อความดีด้านชีวิตจิตของพวกเขาเป็นสำคัญ เพราะเหตุนี้พระศาสนจักรคาทอลิกได้ใช้ และบัดนี้ยังใช้นโยบายแบบนุ่มนวลอยู่ โดยเสนอเครื่องมือแห่งความรอดและแบบอย่างแห่งความรักในหมู่คริสตชนแก่ทุกคน ด้วยการเข้าร่วมในศีลศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ ในการทำหน้าที่ศักดิ์สิทธิ์ และในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ สภาสังคายนาที่สำนักถึงถ้อยคำ (ของ น.บาซิล) ที่ว่า “ขออย่าให้เราเป็นอุปสรรคขัดขวางบรรดาผู้แสวงหาความรอด เหตุเพราะคำพูดตัดสินรุนแรงของเรา”³² ดังนั้น เพื่อส่งเสริมเอกภาพยิ่งขึ้นกับพระศาสนจักรตะวันออกที่แยกไปจากเรา สภาสังคายนาที่จึงกำหนดนโยบายดังนี้

27. คริสตชนของพระศาสนจักรตะวันออกซึ่งแยกไปจากพระศาสนจักรคาทอลิกโดยสุจริตใจจริง ๆ หากเขาร้องขอด้วยความสมัครใจและมีการเตรียมตัวอย่างถูกต้อง ก็สามารถรับเขาเข้ามาร่วมในศีลอภิบาล ศีลมหาสนิท และศีลเจิมคนป่วยได้ ทั้งนี้โดยไม่ขัดกับหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่วางไว้แล้ว นอกนั้นชาวคาทอลิก

สามารถขอรับศีลศักดิ์สิทธิ์เดียวกันนี้จากศาสนบริกรที่มีฆราวาสคาทอลิก ซึ่งพระศาสนจักรนั้นมีศีลศักดิ์สิทธิ์ ที่ถูกต้องสมบูรณ์ได้เช่นกัน โดยขอรับได้ตามความจำเป็น หรือเพื่อผลประโยชน์แห่งด้านชีวิตจิต หาก เพราะเหตุสุดวิสัยที่มีอาจพบกับพระสงฆ์คาทอลิกได้³³

28. นอกนั้น ด้วยหลักเกณฑ์เดียวกันที่ให้ไว้ หากมีเหตุผลสมควรก็อนุญาตให้ผู้เป็นคาทอลิกเข้าร่วมกับเพื่อนคริสตชนจารีตตะวันออกที่แยกออกไป ในการประกอบพิธีศักดิ์สิทธิ์ในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และในสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ได้³⁴

29. นโยบายของสภาสังคายนาในเรื่อง “การประกอบพิธีการระงับร่วมกัน” กับเพื่อนพี่น้องของพระศาสนจักรตะวันออกที่แยกออกไป ให้ถือเป็นหน้าที่ของพระสังฆราชผู้ปกครองท้องที่จะต้องควบคุมดูแลเรื่องนี้ โดยมีการปรึกษาหารือกันในหมู่พวกเขา และหากจำเป็นก็ขอคำปรึกษาจากพระสังฆราชของพระศาสนจักรอื่น ๆ ด้วยนี้ โดยอาศัยระเบียบและกฎเกณฑ์ที่เหมาะสมกับเวลาและมีประสิทธิภาพ พวกเขาจะช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันในหมู่คริสตชน

บทสรุป

30. สภาสังคายนาที่รู้สึกยินดีมากที่สุดที่เห็นว่า พระศาสนจักรคาทอลิกตะวันออกและพระศาสนจักรตะวันตกร่วมมือกันอย่างแข็งขันยิ่ง สภาสังคายนาขอประกาศว่ากฎเกณฑ์เหล่านี้กำหนดขึ้นสำหรับสถานการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ทั้งนี้จนกว่าจะถึงเวลาที่พระศาสนจักรคาทอลิกกับบรรดาพระศาสนจักรตะวันออกที่แยกออกไป จะเข้ามาเป็นหนึ่งเดียวกันโดยสมบูรณ์

อย่างไรก็ตาม ในระหว่างนี้ สภาสังคายนาใคร่ขอรับรองคริสตชนทั้งมวล ทั้งพระศาสนจักรตะวันออก และพระศาสนจักรตะวันตก ให้ร่วมกันอธิษฐานภาวนาขอพระเจ้าด้วยใจร้อนรนไม่หยุดหย่อนทุกวัน พร้อมกับความช่วยเหลือจากพระมารดาศักดิ์สิทธิ์ของพระเจ้า เพื่อคริสตชนทั้งมวลจะได้เข้ามาเป็นหนึ่งเดียวกัน ขอให้บรรดาคริสตชนอธิษฐานภาวนาขอพระเจ้า โปรดประทานพลังกำลังและความบรรเทาใจอย่างอุดมแก่คริสตชนทั้งหลาย ไม่ว่าจะอยู่ในพระศาสนจักรใด เพราะพวกเขาต้องทุกข์ทรมานและถูกกีดกันลิดรอนมากมาย ด้วยเหตุที่พวกเขาประกาศยืนยันพระนามพระคริสตเจ้าโดยไม่หวาดหวั่นเลย

“จงรักกันฉันพี่น้อง จงคิดว่าผู้อื่นดีกว่าตน” (รม 12:10)

แต่ละเรื่องและทุกเรื่องที่น่าเสนอในพระสมณกฤษฎีกานี้ ได้รับการลงมติเห็นชอบแล้ว โดยบรรดาบิดาจารย์ของสภาสังคายนาที่ อาศัยอำนาจอัครสาวก ซึ่งพระคริสตเจ้าประทานแก่เรา เรา ร่วมเป็นหนึ่งเดียวกับบรรดาบิดาจารย์ ให้การอนุมัติรับรอง กำหนดให้ตราเป็นบทบัญญัติไว้ในพระจิตเจ้า และมีบัญชาให้ทุกสิ่งเหล่านี้ได้รับการประกาศใช้อย่างเป็นทางการ เพื่อพระสิริรุ่งโรจน์ของพระเจ้า

ให้ไว้ ณ มหาวิหารนักบุญเปโตร กรุงโรม
วันที่ 21 พฤศจิกายน ค.ศ. 1964

(อ้างอิงท้ายบท ...พระศาสนจักรคาทอลิก จารึตตะวันออก)

NOTES

(1) Leo XIII, Litt. Ap. Orientalium dignitas, 30 nov. 1894, in Leonis XIII Acta, vol. XIV, pp. 201-202.

(2) S. Leo IX, Litt. In terra pax, an. 1053: Ut enim; Innocentius III, Synodus Lateranensis IV, an. 1215, cap. IV: . Licet Graccos; Litt. Inter quatuor, 2 aug. 1206: Postulasti postmodum; Innocentius IV, Ep. Cum de cetero, 27 aug. 1247; Ep. Sub catholicae, 6 mart. 1254, proem.; Nicolaus III, Instructio Istud est memoriale, 9 oct. 1278; Leo X, Litt. Ap. Accepimus nuper, 18 maii 1521; Paulus III, Litt. Ap. Dudum, 23 dec. 1534; Pius IV, Const. Romanus Pontifex, 16 febr. 1564, 5; Clemens VIII, Const. Magnus Dominus, 23 dec. 1595, 10; Paulus V, Const. Solet circumspeata, 10 dec. 1615, 3; Benedictus XIV, Ep. Enc. Demandatam, 24 dec. 1743, 3; Ep. Enc. Allatae sunt, 26 iun. 1755, 3, 6-19, 32; Pius VI, Litt. Enc. Catholicae communionis, 24 maii 1787; Pius IX, Litt. In suprema, 6 ian. 1848, 3; Litt. Ap. Ecclesiam Christ, 26 nov. 1853; Const. Romani Pontificis, 6 ian. 1862; Leo XIII, Litt. Ap. Praeclara, 20 iun. 1894, n. 7; Litt. Ap. Orientalium dignitas, 30 nov. 1894, proem.; etc.

(3) Pius XII, Motu proprio Cleri sanctitati, 2 iun. 1957, can. 4.

(4) Pius XII, Motu proprio Cleri sanctitati, 2 iun. 1957, can. 8: sine licentia Sedis Apostolicae, sequendo praxim saeculorum praecedentium; item quoad baptizatos acatholicos in can. 11 habetur: ritum quem maluerint am plecti possunt; in textu proposito disponitur modo positivo observantia ritus pro omnibus et ubique terrarum.

(5) Cfr. Leo XIII, Litt. Ap. Orientalium dignitas, 30 nov. 1894; Ep. Ap. Praeclara gratulationis, 20 iun. 1894, et documenta in nota 2 allata.

(6) Cfr. Benedictus XV, Motu proprio Orientis catholici, 15 oct. 1917, Pius XI, Litt. Enc. Rerum orientalium, 8 sept. 1928, etc.

(7) Praxis Ecclesiae catholicae temporibus Pii XI, Pii XII, Ioannis XXIII motum hunc abunde demonstrat.

(8) Cfr. Synodum Nicaenam I, can. 6; Constantinopolitanam I, can. 2 et 3; Chalcedonensem, can. 28; can. 9; Constantinopolitanam IV can. 17; can. 21;

Lateranensem IV can. 5; can. 30; Florentinam, Decr. pro Graecis; etc.

(9) Gfr. Synodum Nicaenam I, can. 6, Constantinopolitanam I, can. 3;
Constantinopolitanam IV, can. 17, Pius XII, Motu proprio Cleri sanctitati, can. 216; 2, 1.

(10) In Synodis Oecumenicis: Nicaena I, can. 6; Constantinopolitana I, can. 3;
Constantinopolitana IV, can. 21; Lateranensi IV, can. 5; Florentina, decr. pro Graecis, 6 iul. 1439, 9. Cfr. Pius XII, Motu proprio Cleri sanctitati, 2 iun. 1957, can. 219, etc.

(11) Cfr. supra, nota 8.

(12) Cfr. Synodum Ephesinam, can. 8; Clemens VII, Decret Romanum Pontificem, 23 febr. 1596; Pius VII, Litt. Ap. In universalis Ecclesiae, 22 febr. 1807; Pius XII Motu proprio Cleri sanctitati, 2 iun. 1957, can. 324-327; Syn. Carthagenen., an. 419, can. 17.

(13) Syn. Carthagenen., an. 419, can. 17 et 57; Chalcedonensis, an. 451, can. 12; S. Innocentius I, Litt. Et onus et honor, a. c. 415: Nam quid sciscitaris; S. Nicolaus I, Litt. Ad consulta vestra, 13 nov. 866: A quo autem; Innocentius III, Litt. Rex regum, 25 feb 1204; Leo XII, Const. Ap. Petrus Apostolorum Princeps, 15 aug 1824; Leo XIII, Litt. Ap. Christi Domini, an. 1895; Pius XII, Motu proprio Cleri sanctitati, 2 iun 1957, can. 159.

(14) Cfr. Innocentius IV, Ep Sub catholicae, 6 mart. 1264; 3, n. 4; Syn. Lugdunensis II, an. 1274 (professio fidei Michaelis Palaeologi Gregorio X oblata); Eugenius IV, in Syn. Florentina, Const. Exsultate Deo, 22 nov. 1439, 11; Clemens VIII, Instr. Sanctissimus, 31 aug. 1595; Benedictus XIV. Const. Etsi pastoralis, 26 maii 1742, II, n. 1, III, n. 1, etc.; Synodus Laodicensa, an. 347/381, can. 48; Syn. Sisen. Armenorum, an. 1342; Synodus Libanen. Maronitarum, an. 1736, P. II, Cap. III n. 2, et aliae Synodi particulares.

(15) Cfr. S.C.S. Officii, Instr. (ad Ep. Scepusien.), an. 1783; S.C. de Prop. Fide (pro Coptis), 15 mart. 1790, n. XIII; Decr. 6 oct. 1863, C, a; S.C. pro Eccl. Orient. 1 maii 1948; S.C.S. Officii, resp. 22 apr. 1896 cum litt. 19 maii 1896.

(16) CIC, can. 782, 4; S.C. pra Eccl. Orient., Decretum . de Sacramento Confirmationis administrando etiam fidelibus orientalibus a presbyteris latini ritus, qui hoc indulto gaudeant pro fidelibus sui ritus, 1 maii 1948.

(17) Cfr. Syn. Laodicen., an. 347/381, can. 29; S. Nicephorus CP., cap. 14; Syn. Duinen. Armenorum, an. 719, can. 31; S. Theodorus Studita, sermo 21; S. Nicolaus I,

Litt. Ad consulta vestra, 13 nov. 866: In quorum Apostolorum; Nos cupitis; Quod interrogatis; Praeterea consulitis; Si die Dominico; et Synodi particulares.

(18) Novum quid, saltem ubi viget obligatio audiendi S. Liturgiam; ceterum cohaeret diei liturgicae apud Orientales.

(19) Cfr. Canones Apostolorum, 8 et 9; Syn. Antiochena, an. 341, can. 2; Timotheus Alexandrinus, interrogat. 3; Innocentius III, Const. Quia divinae, 4 ian. 1215; et plurimae Synodi particulares Ecclesiarum Orientalium recentiores.

(20) Salva territorialitate iurisdictionis, canon providere intendit, in bonum animarum, pluralitati iurisdictionis in eodem territorio.

(21) Cfr. Syn. Nicaena I, can. 18; Syn. Neocaesariensis, an. 314/ 325, can. 12; Syn. Sardicensis, an. 343, can. 8; S. Leo M., Litt. Omnium quidem, 13 ian. 444; Syn. Chalcedonensis, can. 6; Syn. Constantinopolitana IV, can. 23, 26; etc.

(22) Subdiaconatus consideratur apud Ecclesias Orientales plures Ordo minor, sed Motu proprio Pii XII, Cleri sanctitati, ei praescribuntur obligationes Ordinum maiorum.

Canon proponit ut redeatur ad disciplinam antiquam singularum Ecclesiarum quoad obligationes subdiaconorum, in derogationem iuris communis Cleri sanctitati.

(23) Cfr. Pius XII, Motu proprio Crebrae allatae, 22 febr. 1949, can. 32, 2, n. 5

(facultas patriarcharum dispensandi a forma); Pius XII, Motu proprio Cleri sanctitati, 2 iun. 1957, can. 267 (facultas patriarcharum sanandi in radice); S.C.S. Officii et S.C. pro Eccl. Orient., an. 1957 concedunt facultatem dispensandi a forma et sanandi ob defectum formae (ad quinquennium): extra patriarchatus, Metropolitans, ceterisque Ordinariis locorum... qui nullum habent Superiorem infra Sanctam Sedem.

(24) Cfr. S. Leo M., Litt. Quod saepissime, 15 apr. 454: Petitionem autem; S.

Nicephorus CP., cap. 13; Syn. Sergii Patriarchae 18 sept. 1596; can. 17; Pius VI Litt. Ap. Assueto paterne, 8 apr. 1775; etc.

(25) Cfr. Syn. Vaticana II Const. De Sacra Liturgia, 4 dec. 1963.

(26) Cfr. Clemens VIII, Instr. Sanctissimus, 31 aug. 1595, 6: Si ipsi graeci; S.C.S. Officii, 7 iun. 1673, ad 1 et 3; 13 mart. 1727, ad 1; S.C. de Prop. Fide, Decret. 18 aug. 1913, art. 33; Decret. 14 aug. 1914, art. 27; Decret. 27 mart. 1916, art. 14; S.C. pro Eccl. Orient., Decret. 1 mart. 1929, art. 36; Decret. 4 maii 1930 art. 41.

(27) Cfr. Syn. Laodicen., 347/381, can. 18; Syn. Mar Issaci Chaldaeorum, an. 410, can. 15; S. Nerses Glaien. Armenorum, an. 1166; Innocentius IV Ep. Sub catholicae, 6 mart. 1254, 8; Benedictus XIV, Const. Etsi pastoralis 26 maii 1742, 7, n. 5; Inst. Eo quamvis tempore, 4 maii 1745 42 ss.; et Synodi particulares recentiores: Armenorum (1911) Coptorum (1898), Maronitarum (1736), Rumenorum (1872), Ruthenorum (1891), Syrorum (1888).

(28) Ex traditione orientali.

(29) Ex tenore Bullarum unionis singularum Ecclesiarum orientalium catholicarum.

(30) Obligatio synodalis quoad fratres seiunctos orientales et quoad omnes Ordines cuiuscumque gradus tum iuris divini tum ecclesiastici.

(31) Haec doctrina valet etiam in Ecclesiis seiunctis.

(32) S. Basilius M., Epistula canonica ad Amphilochium, PG. 32, 669 B.

(33) Fundamentum mitigationis consideratur: 1) validitas sacramentorum; 2) bona fides et dispositio; 3) necessitas salutis aeternae; 4) absentia sacerdotis proprii; 5) exclusio periculorum vitandorum et formalis adhaesionis errori.

(34) Agitur de s. d. communicatione in sacris extrasacramentali, Concilium est quod mitigationem concedit, servatis servandis.

(อ้างอิงทำยบท ...คริสตศาสนจักรสัมพันธ์)

Notes

1. Cf. 1Cor.1, 13.
2. Cf. 1 Jn.4< 9; Col. 1, 18-20; Jn. 11, 52.
3. Jn. 17, 21.
4. Cf. Jn. 13,34.
5. Cf. Jn. 16, 7.
6. Eph. 4, 4-5.
7. Gal. 3, 27-28.
8. Cf. 1Cor. 12, 4-11.
9. Eph. 4, 12.
10. Cf. Mt. 28, 18-20, in conjunction with Jn. 20, 21-23.
11. Cf. Mt. 16, 18, in conjunction with Mt. 18, 18.
12. Cf. Lc. 22, 32.

13. Cf. Jn. 21, 15-18.
14. Cf. Eph. 2, 20.
15. Cf. 1 Petr. 2:25; Vatican Council I, Session 4 (1870), the Constitution
Pastor Aeternus: Coll. Lac.7, 482a.
16. Cf. Is 11, 10-12.
17. Cf. Eph. 2, 17-18, in conjunction with Mc. 16, 15.
18. Cf. 1 Petr. 1, 3-9.
19. Cf. 1 Cor. 11, 18-19; Gal. 1, 6-9; 1 Jn. 2, 18-19.
20. Cf. 1 Cor. 1, 11 sqq; 11, 22.
21. Cf. Council of Florence, Session 8 (1439), the Decree Exultate Deo:
Mansi 31, 1055A
22. Cf. S. AUGUSTINUS, In Ps. 32, Enarr. II, 29: PL 36,299
23. Cf Lateran Council IV (1215) Constitution IV: Mansi 22, 990;
II Council of Lyons (1274), Profession of faith of Michael
Palaeologus: Mansi 24, 71 E; Council of Florence, Session 6
(1439) , Definition Laetentur Caelis; Mansi 31, 1026 E.
24. Cf. Jas. 1:4; Rom. 12, 1-2.
25. Cf. 2 Cor. 4, 10, Phil. 2, 5-8
26. Cf. Eph. 5, 27.
27. Cf. V Lateran Council, Session 12 (1517), Constitution
Constitutum: Mansi 32, 988 B-C.
28. Cf. Eph. 4:23
29. Eph. 4, 1-3.
30. Mt. 20, 28.
31. 1 Jn. 1, 10.
32. Jn. 17, 21.
33. Mt. 18, 20.
34. Cf. Eph. 3, 8.
35. 2 Petr. 1, 4.
36. Cf. St John Chrysostom, In Joannem Homelia XLVI, PG 59, 260-262
37. Acts 15, 28.
38. Cf. Council of Florence, Sess. VI (1439), Definition Laetentur Caeli: Mansi 31 1026 E.
39. Rom. 1, 16.
40. Col. 2, 12 ; Cf. Rom. 6, 4.
41. Col. 3, 17.
42. Rom. 5, 5.